

Le Seder, ou liberté du parvenu

Nassim Nicholas Taleb, *Jouer sa peau*, Les Belles-Lettres 2017

Ainsi, alors que jurons et langage de charretier peuvent être l'indice d'un statut comparable à celui d'un chien ainsi que d'une totale ignorance - la « canaille » qui, étymologiquement parlant, établit un lien entre ces gens et les chiens - paradoxalement, le statut le plus élevé, celui d'homme libre, se manifeste généralement par l'adoption des usages de la classe la plus basse.

Mishna Pessahim 10:1

Les veilles de Pessah à l'approche de *minha*, on ne doit pas manger tant qu'il ne fait pas nuit. Et même un pauvre d'Israël ne mangera pas tant qu'il ne fait pas *kataklise*. On ne lui donnera pas moins de quatre coupes de vin. Même si c'est de la caisse de charité.

עַרְבֵי פֶסַחִים סְמוּךְ לַמִּנְחָה, לֹא יֹאכֵל אָדָם
עַד שֶׁתִּחַשֵּׁק. וְאִפְלוּ עֲנִי שְׂבִי'יִשְׂרָאֵל לֹא יֹאכֵל
עַד שֶׁיִּסָּב. וְלֹא יִפְחֲתוּ לוֹ מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל
יֵין, וְאִפְלוּ מִן הַתְּמַחִי:

Talmud Babylonien Pessahim 108a

(Mishna) : Même un pauvre d'Israël ne mangera pas tant qu'il ne fait pas la *kataklise*. (Guemara) Il a été dit (discussion entre amoraïm) que le pain azyme requiert la *kataklise*, que les herbes amères ne la requièrent pas. Quid du vin ? Il a été dit au nom de Rav Nahman que le vin requiert *kataklise* et il a aussi été dit au nom de Rav Nahman que le vin ne requiert pas *kataklise*. Ces deux avis ne sont pas en opposition. Celui-ci se réfère aux deux premiers verres, celui-là aux deux derniers verres. Ils ont dit l'un et l'autre avis en faveur de l'une et l'autre opinion. Certains disent : Les deux premiers verres requièrent *kataklise*, puisque c'est maintenant que commence la liberté. Les deux derniers verres ne requièrent pas *kataklise* puisque ce qui a été, a été. Certains disent : Au contraire ! Les deux derniers verres requièrent *kataklise* car c'est à ce moment qu'il y a liberté et les deux premiers verres ne requièrent pas *kataklise* puisqu'on dit encore que « nous étions esclaves ». A présent qu'il a été dit ceci et cela, ces verres ci et ces verres-là requièrent *kataklise*.

S'allonger sur le dos n'est pas appelé *kataklise*. Une *kataklise* sur le côté droit n'est pas appelée *kataklise* et plus encore de crainte qu'un aliment ne se coince dans la trachée et mène à un danger.

ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד
שיסב: איתמר מצה צריך הסיבה
מרור אין צריך הסיבה יין איתמר
משמיה דרב נחמן צריך הסיבה
ואיתמר משמיה דרב נחמן אין
צריך הסיבה ולא פליגי הא
בתרתי כסי קמאי הא בתרתי כסי
בתראי אמרי לה להאי גיסא
ואמרי לה להאי גיסא אמרי לה
להאי גיסא תרי כסי קמאי בעו
הסיבה דהשתא הוא דקא
מתחלא לה חירות תרי כסי
בתראי לא בעו הסיבה מאי דהוה
הוה ואמרי לה להאי גיסא אדרבה
תרי כסי בתראי בעו הסיבה ההיא
שעתא דקא הוה חירות תרי כסי
קמאי לא בעו הסיבה דאכתי
עבדים היינו קאמר השתא
דאיתמר הכי ואיתמר הכי אידי
ואידי בעו הסיבה

פרקדן לא שמיה הסיבה הסיבת
ימין לא שמה הסיבה ולא עוד

Une femme chez son mari ne requiert pas de <i>kataklise</i>. Et si elle est une femme importante, elle requiert <i>kataklise</i>. Un fils chez son père requiert <i>kataklise</i>. Leur a été posée la question : un élève chez son maître, qu'en est-il ? Viens et apprends : Abbaye a dit : Lorsque nous étions chez mon maître (Rabbah) nous nous reposions les uns sur les genoux des autres. Mais lorsque nous vîmes dans la maison de Rav Yossef, il nous dit : vous ne devez pas (faire <i>kataklise</i>) puisque la crainte de votre maître est comme la crainte du Ciel. Ils ont objecté : « Avec tous l'homme doit faire <i>kataklise</i> et même un élève chez son maître ». Lorsque cela a été enseigné, c'était à propos des artisans et de leurs apprentis. Ils leur ont demandé : le symposiarque, quel est la loi ? Viens et apprends de ce qu'a enseigné Rabbi Yehochoua Ben Lévi : Un symposiarque qui a mangé une quantité <i>kazaït</i> de pain azyme alors qu'il fait <i>kataklise</i>, est quitte. S'il fait <i>kataklise</i>, oui, sinon, non. Apprends de là qu'il requiert la <i>kataklise</i>.	אלא שמא יקדים קנה לוושט ויבא לידי סכנה אשה אצל בעלה לא בעיא הסיבה ואם אשה חשובה היא צריכה הסיבה בן אצל אביו בעי הסיבה איבעיא להו תלמיד אצל רבו מאי תא שמע (אמר) אביי כי הוין בי מרגינן אבירכי דהדדי כי אתינן לבי רב יוסף אמר לן לא צריכתו מורא רבך כמורא שמים מיתיבי עם הכל אדם מיסב ואפילו תלמיד אצל רבו כי תניא ההיא בשוליא דנגרי איבעיא להו שמש מאי תא שמע דאמר רבי יהושע בן לוי השמש שאכל כזית מצה כשהוא מיסב יצא מיסב אין לא מיסב לא שמע מינה בעי הסיבה
---	--

Lévitique 55:25	
Car les enfants d'Israël sont pour moi des esclaves, ils sont mes esclaves que j'ai fait sortir de la terre d'Egypte, je suis Hashem votre Dieu.	כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

Rashi sur Lévitique 55:25	
Car les enfants d'Israël sont pour moi des esclaves. Mon contrat est premier.	כי לי בני ישראל עבדים. שטרִי קודם: